

A világ vége utáni második megálló

KÉT HOLLAND BORSODBAN

Két holland férfi egy isten háta mögötti magyar faluban valósította meg élete álmát. Megépítettek hazánk első klímasemleges vendégházait a Borsod megyei Irotán, és közben maguk is otthonra találtak a településen.

Legalább tíz perce csak „ismeretlen út” kiírással lep meg a mobilom navigációs rendszere, és az útvonaltervezőn azt látom, hogy szó szerint a semmi közepe felé tartunk, amikor a borsodi zsákfaluba, Irotára igyekszünk.

– A barátaink csak úgy hívják, ez a világ vége utáni második megálló – mondja egyik vendéglátónk, amikor megérkezünk. De most még úton

vagyunk, és fotós kolléganőmmel rácsodálkozunk a hópárnával fedett, dimbes-dombos tájra, ami a tejszerű köddel és zúzmarával borítva vadregényes téli mesevilágként terül elénk.

Az Irota feliratú tábla után szinte azonnal meglátjuk baloldalt a felújított Fáy-kúriát, amelynek könyvtárszobájában a holland tulajdonosok, Jeroen van Drunen és Lennard de Klerk várnak. Utóbbi magyarosított néven, Lénárdként mutatkozik be, és a vendégváró tea mellé hagyományos süteményeket, linzert, islert és minyont kínál.

– Szerettük volna megmutatni, hogy mára igazi magyarok lettünk – mondják mindketten hibátlan magyarsággal, majd hozzátesszik:

– Esetleg egy kis pálinkát a tea helyett? Van saját pálinkánk.

Jeroen román nyelv és irodalom, illetve európai tanulmányok szakos hallgató volt az Amsz-

terdami Egyetemen, amikor féléves ösztöndíjjal először Budapestre került. Hat hónap alatt elég jól megtanult magyarul, és akkor azzal hagyta el az országot, hogy ha valaha úgy adódik, szívesen visszatér. 2007-ben jött el számára az újabb lehetőség, úgyhogy beszélt Lennarddal, mit szólna, ha Berlinből Budapestre költöznének.

– Egy kifogásom volt csak – mondja az utóbbi. – Én akkor már beszéltem oroszul, és azt tíz év alatt tanultam meg. A magyarra meg azt mondták, háromszor nehezebb az orosznál, ezért attól féltem, soha nem fog menni.

Irota környékére úgy vetődtek el, hogy egy harminc éve hazánkban élő amerikai barátjuknak a szomszédos Szalonna községben volt üdülőháza, és hétfőként gyakran látogatták meg őt. „Egy amerikai vegetáriánus zsidó Szalonnán” – magyarázza Jeroen. Ezen a barátjukon keresztül

szerettek bele a vidékbe és az itteni emberekbe. Amikor pedig aláírták a szerződést a romos Fáy-kúria megvásárlásáról, Lennard ígéretet tett, hogy megtanul magyarul. Neki kellett ugyanis felügyelnie a felújítási munkálatokat, mert villamosmérnökként ő kettejük közül a műszaki ember.

A KŐMŰVESEK ÉS A PASSZÍVHÁZ

A Nyíregyházáról érkező, tizennégy fős építőbrigáddal, akik az üdülőházakat felépítették, azonban nem mindig volt egyszerű boldogulni. Egyrészt mert Lennard az alapfokú magyarját – ami főként káromkodásokból állt – tőlük tanulta, és nyelvünknek ezzel a változatával nem villoghatott a pesti nyelviskolában, így lassan haladt. Másrészt passzívházat a nyíregyházi építőmunkások nemcsak hogy soha nem láttak, de arról is próbálták meggyőzni Lennardékat, hogy „ilyet nem lehet”, „ezt nem így szoktuk csinálni”, meg minek akarnak a fával spórolni, mikor itt az erdő annyi fával, amennyit csak akarnak. Mire ők azzal zárták rövide a vitát, hogy az rendeli a nótát, aki a zenészt fizeti, úgyhogy minden úgy lesz, ahogy ők mondják.

A falubeliek az első években távolságtartással figyelték a kúria felújítási munkálatait. Először az a pletyka terjedt el az idegenekről, hogy külföldi befektetők, akik csak azért újítják fel a korábban Irota lelkének számító épületet (működött itt anyakönyvi hivatal, tsz-iroda, tanácsháza, orvosi rendelő, és itt volt először telefon és televízió is), mert jó haszonnal túl akarnak adni rajta. Idővel azután kiderült, hogy a két holland nemcsak hogy itt akar élni, de 2015-ben a falu másik végén elkezdték kialakítani a klímasemleges üdülőket is. Ekkor már az a kérdés foglalkoztatta a helyieket, hogy akkor vajon munkát is remélhetnek-e tőlük.

A hatvanfős település főutcáján végigsétálva fotós kolléganőm szíve szerint percenként megállítana minket, annyi képeslapra illő életképet látunk útközben, Lennard pedig elégedetten nyugtázza, hogy az utcán javítják a közvilágítást, ugyanis ő jelentette be a hibát. Neki van egyedül a faluban számítógépe, és nyomtatni is hozzá jár, akinek nyomtatnivalója akad. Név szerint üdvözlőnek minden lakót – így Ildikót, a mobil postást és egyben a falu varrónőjét is –, sőt azokat a csa-

Mindhárom üdülőháznak saját stílusa van

FOTÓ: BULLA BEA

Ida néni takarítóként dolgozik az üdülőben

Jeroen és Lennard otthonra talált a kis borsodi zsákfaluban

Irota zúzmarás látképe

Marika néni volt a fiúk első barátja Irotán

láttagjaikat is ismerik a helyieknek, akik nem itt laknak, hiszen falunapokon velük is találkoztak már. Jeroen büszkén újságolja, hogy ő az irotai Faluszépítő Hagyományörzők Egyesületének elnöke, Lennard pedig mára tényleg szépen megtanulta a nyelvünket, két kedvenc magyar szava az önsorsrontás és a Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdő. A napom fénypontja, amikor azt mondom, Szalonnában, mire Lennard kijavít, hogy egyébként Szalonnán a helyes, de mindegy.

A két férfi a három klímasemleges üdülőházat egy közös, szintén környezetbarát medencével kötötte össze. A három épület faszerkezete teljesen azonos, csak a berendezésük különböző, és mindenütt tetten érhető bennük a magyar hagyományok tisztelete. Egy ház paraszti-rusztikus, egy a szocialista hangulatot idézi, egy a skandináv minimalizmust követi. A berendezési tárgyak többségét környékbeli régiségvásárokon szerezték be, a kékre átfestett régi konyhakredenc például eszméletlenül menő lett, és az egyik fiókjának oldalában máig látható egy ceruzás bejegyzés: „1944. október havában dúltak a harcok a Tisza partján. November hó 10-én jöttek be az oroszok a faluba.”

Ida néniel, aki takarítóként dolgozik az üdülőkben, Irota másik végén találkozunk. Ő meséli, hogy a falubeliek annak idején a templomban látták először az új jövevényeket, amikor azok váratlanul megjelentek karácsonykor a misén. Akkor a helyiek még csak a nyakukat csavargatták, és nézték, kik lehetnek ezek, de idővel megismerték egymást, és Ida néni azt reméli, ma már Jeroen és Lennard is közülük valónak érzi magát.

Majd elmeséli, hogy amikor valakinek elromlott az autója, a hollandok kérés nélkül felajánlották az illetőnek, hogy használja az ő kocsijukat, amíg a sajátja szervizben van. Amikor pedig erre Lennard szabadkozik, hogy ez természetes, és hogy falun minden a kölcsönös szívességeken és cserén alapul, Ida néni annyit mond:

– Nehogy azt gondold! Hidd el, amit tettetek, az különleges, nem jutott volna eszébe bárkinek.

Ida néni örül annak is, hogy Jeroenék rendbe hozták a kúriát, az ugyanis fontos helyszín, sokan ott esküdtek. Az pedig különösen jólesik neki, hogy a három vendégház egyikének helyén az ő szülei háza állt. Sokszor gondol rá, milyen jó lenne, ha ők is láthatnák, milyen szép lett.

KUTYA A REPÜLŐN

Jeroen és Lennard is említi, hogy szerintük agymosás áldozatai azok, akiknek meggyőződésük, hogy Borsod reménytelen megye, ahol minden rossz, és ahonnan csak menekülni érdemes. Ez a szemlélet nem segít azoknak, akik ott születtek, és kezdeni akarnak valamit az életükkel. Saját példájukkal azt szeretnék megmutatni, hogy igenis van alternatíva, és nincs minden veszve még Borsodban.

Marika néniel is találkozunk, aki az első barátja lett a hollandoknak annak idején a faluban, és ma szakácsként dolgozik az üdülőházaknál. Szerinte is jót tett a településnek Jeroen és Lennard érkezése, és ő még soha senkitől nem hallott semmi rosszat róluk. Marika néni azt emlegeti, hogy a kúria átadására az egész közösség hivatalos volt, hogy a hollandok rendszeresen szerveznek a náluk dolgozóknak olyan ünnepségeket, ahová a családjukat is meghívják, és hogy amikor almalevet csináltak az almájukból, abból is vittek mindenkinek ajándékba. Szeretik őket, mert rendes, tisztességes, becsületes, keményen dolgozó emberek, akik tisztelettel viseltetnek a falubeliek iránt annak ellenére, hogy diplomások. Amikor pedig Lennard előadást tartott nekik a fűtésről, az is érdekes volt, és talált benne olyat, amit megfogadott. Addig Marika néni nem tudta például, hogy a nyers fa rosszabbul ég, mint a száraz.

Ami a klímasemlegesség témáját illeti, Jeroen és Lennard szerint is azzal lehet meggyőzni a helyieket, hogy ilyen módon hogyan spórolhatnak. A kúriában például ők mindössze négy köbméter tűzfát fűtenek el egy szezonban, miközben a helyi átlag tíz és tizenkettő között van, és a házak negyedekkorák, mint a kúria.

Amikor azt kérdezem Jeroentől, van-e bármi, ami miatt szerinte furcsán, ufóként néznek rájuk, az édesanyja kutuját említi. Itt kóborolt ugyanis gazdátlanul Irota utcáin, amikor Jeroen édesanyja egy látogatása során beleszeretett, és hazavitte magával Hollandiába. Azóta ez a hajdani magyar kóbor kutya útlevéllel rendelkezik, repülővel jár a gazdájával nyaralni, és közben éli a holland ölebek kényelmes életét. Valószínűleg többet ült repülőn, mint a falu magyar lakói együttvéve.

Oravec Éva Csilla